

NAŠA MOČ

GLASILO SLOVENSKEGA DELAVSTVA.

Izhaja vsak petek.

Uredništvo
upravnništvo
Kopitarjeva
ulica štev. 6.

Naročnina znaša:

celoletna . . . K 4.-
pololetna . . . „ 2.-
četrtnoletna . . . „ 1.-
Posamezna št. „ 0.10

Št. 19.

V Ljubljani, dne 5. aprila 1912.

Leto VII.

Dob, Cvetno nedeljo 1912.

Krasne niso samo naše planine, lepe so tudi naše ravnine. Res, ko korakam danes po tej lepi domžalski ravni, ki jo obsevajo gorki solnčni žarki, kjer prebiva, trpi in dela in se tudi veseli pošten delavec in oratar, mi ti lepi solnčni žarki preženo vse sitnosti in vsakdanje skrbi. Delavec, delavka! Ob tako lepih prostih dneh, ko svojo versko dolžnost izpolniš, vun v božjo, krasno naravo. Ložje boš prenašal težave v tej solzni dolini in si preganjal otožnost in žalost, ki nas vse Adamove sinove in Evine hčere mori in teži. V taki lepi, krasni, božji naravi, ko te ljubljene naše planine s severa in z zahoda pozdravljajo, tudi papirojedli ljudje uživamo in sodimo milo o stvareh, ki bi jih za svojo mizo in v svoji sobi morebiti bolj črno gledali in presojali. Adamov sin, Evina hči, vun v božjo naravo, da se pomladiš, da razvedriš svojo dušo in svoje srce! Letošnja Cvetna Nedelja, kako lepa si! Tako milo je moralo sijati solnce, ko so pred približno 19sto leti klicali Sinu Človekovemu, božjemu Izveličarju in Odrešeniku v Jeruzalemu: Slava sinu Davidovemu! V lepi, božji naravi misliš hitrejšje, jasnejše in morebiti tudi bistrejšje, kakor ob vsakdanjih dneh. Vun v božjo naravo!

Resen je delavski list, resen tudi listov članek, a v taki lepi božji naravi postaneš mehak, sentimental, kakor tista deklica, ki prvič nastopi s kako deklamacijo na kakem ljudskem odru ali pa s prednašanjem na kakem delavskem shodu.

× × ×

Ali so tudi tako veselo razpoloženi naši soprojci na Angleškem, ki zdaj stavkajo? Saj znate, bravci in bravke »Naše Moči«, kako hudo vojsko da bijejo ravno zdaj angleški rudarji za svoja prava. Splošno stavko so proglasili, ker ne morejo več izhajati. Moč in bogastvo Angleške tiči v črnem diamantu, kakor nazivajo tako radi črni premog. Rečejo, da angleški rudarji. Rumeno solnce jim ne sije v njih rove pod zemljo. Ko je angleški rudar delo ustavil, je zastrmel ves svet. Poročila o tej stavki so zelo pretresljiva. Saj znam, kaj da je stavka. Žal, izkusil sem jo že večkrat in vem, da moraš imeti jekleno srce in jeklene živce, kadar gre, da delavstvo izvojuje svoja prava nasproti bogatašu, ker mu ne da toliko, kolikor potrebuje, da živi. A naše stavke in stavka angleških rudar-

jev? Ne moremo in ne moremo jih primerjati. Tam stavkajo stotisočeri in stotisočeri! Prisiljeni so prenehali delati tudi delavci drugih tvornic, ker ni premoga, da bi z njim kurili parne kotle. Velikanske železne tvornice v Birgminghamu in Sheffieldu, v Manchesteru in Liverpoolu počivajo. V Manchesteru morajo počivati po tkalnicah in predilnicah statve in kolovrati. Premoga ni, da bi mogli platno in suknjo in bombaževino izdelavati! V Schieldu počivajo velikanske izdelovalnice ladij. Suknjarne, ladjedelnice, plavži, pivovarne, topilnice, popirnice počivajo, ker premoga ni. Lakota, beda, revščina, solze in plakanje žena in otrok, ki nimajo kruha, spremljajo to hudo stavko, ko gre za to, da naj se določi, koliko da mora rudar najmanj zaslužiti. Angleška postavodaja je bila prisiljena, da je sklenila postaviti, ki predpisuje, da se mora najnižja plača določiti. Stavka na Angleškem še zdaj ni končana. Strokovna društva so dozda izlačala angleškim štrajkujočim rudarjem 1.000.000 funtov šterlingov, nad 20.000.000 K našega denarja.

× × ×

Na praznik Sv. Jožefa so sklenili ob Ruhri v Nemčiji soc. demokratski rudarski zaupniki s 349 proti 215 glasovom, da se mora rudarska stavka ob Ruhri končati. Tiste premogokope ob Ruhri sem večkrat prehodil. To ti izgleda vse drugače, kakor pa izgleda lepa naša domžalska ravan. Planine te ne pozdravljajo, ni jih tam na nemškem severu. Ni še dolgo, ko je po teh pokrajinah oral grudo nemški oratar. Pod zemljo so pa zasledili črni diamant, premog. Tam, kjer so bile še včeraj ponižne kmečke vasice, so čez noč zgradili tvornice, plavže. Naši plavži navadno niso blizu premogokopov. V Nemčiji pa grade plavže blizu premogokopov zato, ker kadar iz železne rude železo vlivajo, več premoga kakor pa železne rude potrebujejo in zato vožnja železne rude manj stane, kolikor bi stala, če bi tam, kjer železno rudo kopljejo, premog po železnici dovažali. V teh krajih ob Ruhri vse mrgoli delavcev vseh narodnosti. Vse najrazličnejše jezike, tudi slovenski, v tem nemškem modernem Babilonu čuješ. Tu obstaja zelo močna strokovna zveza krščanskih rudarjev. Približno 90.000 rudarjev je v njej združenih. Pri volitvah v nemški državni zbor so v teh popolnoma delavskih okrajih zmagali voditelji kršč. delavcev. To je zelo bodlo soc. demokrate. Ko

so pričeli rudarji na Angleškem stavkati, so socialni demokrati hoteli uničiti krščansko organizacijo rudarjev in pričeli hujskati rudarje, da naj stavkajo. Ošabni, kakor so že soc. demokrati, se na 90.000 organiziranih krščanskih rudarjev niso prav nič ozirali. Krščanski rudarji so pa izjavili, naka, tako ne bomo plesali, kakor nam to trobijo rdečkarji. Pogojev za srečen uspeh stavke ni bilo, ker med tremi rudarji dva nista člana nobene strokovne organizacije. Pogajanja z gospodarji tudi niso bila še končana. Naravnost blazno bi bilo v teh razmerah stavkati. Nemško ljudstvo tudi ni bilo stavki prijazno, ker se Nemci in Angleži gledajo kakor pes in mačka. Kadar se pa stavka, mora se delavstvo le ozirati na to, da sočustvuje z njim tudi prebivalstvo. Vsi ti zelo tehtni razlogi so bili merodajni, da so krščanski rudarji sklenili, ne, zdaj ne stavkamo, ker za stavko ni ugoden trenutek. Soc. demokrati so pa hoteli z vso silo stavkati in so res veliko rudarjev nahujskali, da so jim nasedli. Nastopali so nasproti tistim, ki niso stavkali, z vso silo: z nožmi, s kolmi, s kamni in prav amerikansko tudi z revolverji. A vse ni prav nič pomagalo. Soc. demokrati so, ko so izprevideli, da ničesar ne dosežejo, prenehali stavkati! Ta stavka jih lahko pouči, da so sami brez zveze s krščanskimi delavci velike ničle, izjalovil se jim je pa tudi njihov načrt, da strmoglavijo in uničijo organizacijo krščanskih rudarjev, armado, ki šteje 90.000 mož-rudarjev in ki se po tej izjalovljeni soc. demokratski organizaciji gotovo še pomnoži.

× × ×

Ko sem šetal po lepi domžalski ravni, so mi seveda plavale misli tudi po mili naši domovini. Kljub prekrasni božji naravi le niso bile skozi in skozi najveselejše. Ravno ta dan se je doznelo, da nameravajo naši domači svobodomisleci še en nov časopis izdajati. Naši svobodomisleci zdaj znanstveno res zelo, zelo delujejo. Poleg »Svobodne Misli«, ki jo dr. A. Ušeničnik v »Času« takole označuje: »A kar dela naravnost po hudičevu »Svobodna Misel«, isto delajo ali odkrito ali prikrito s cinično frivolnostjo ali licemerno hinavščino vsi takozvani liberalni listi«, izdajajo zdaj svobodomisleci, veččinoma mladi moške še liberalno znanstveno »Vedo« in soc. demokratske »Naše Zapiske«, ki so zdaj popolnoma vredni postali judovskih socialno-demokratskih njih učencev, ker klafajo

Strah v La Villette.

(Dalje.)

10. avgusta.

Kaj se je zgodilo njemu?
Ali ve, kako je bila Ellen kaznovana?
Mogoče da ne? Morebiti ni pred La Villette videl mrliča?

Mogoče misli na kako drugo možnost?
V žepu rajnice sem našel pismo, ki še ni bilo zapečaten in ki je bilo moji ženi namenjeno.

»Tebi znano beležko dobiš v časopisu, II. 65. 74. 16 pomeni: se z vsem strinjam.«

Tako čitam. In nadaljevanje:
XIV pomenja kraj shajališča. Saj znaš in poznaš tajno pisavo, ki se je v vsakem težavnejšem položaju lahko poslužiš. Kmalu nama sledi. Pride pote in v La Villette se boš zabavala.«

Ellen je pismo že prej spisala, da ga v pošti predal vrže.

Takrat še ni znala, kako krasno se bo zanjo noč končala.

Danes sem pismo vpoštni predal vrgel.

Ali sledi moja žena vabilu? Če to stori, bo ravno tako se zabavala, kakor njena sokrivka. Usodo nosi v svojih rokah.

12. avgusta.

Skrbel sem, da ni dobila v roke časopisov, ki so pisali o strahu v La Villette. Ne sme ničesar znati in ničesar slutiti.

Njena krivda naj ji postane usodna.

Ada je že nemirna. Hoče potovati.

K njemu?

Njegovo obvestilo sem že čital.

Kakor se zdi, o Elleni ničesar ne zna. Tim bolje! Saj mojih načrtov ne bo mogel prekriti. Bodalci sem očistil krvi, blesketata zopet tako, kakor da še nista okusila človeške krvi.

Vse, kar pišejo časopisi, čitam.

In čitam:

»Zloglasni morilec.« »Divja zver.« »Strah La Villette.«

Če bi znali povest, bi li morebiti drugače pisali?

»Mogoče! Mogoče pa tudi ne!«

13. avgusta.

II. 65. 74. 16.

Tako v časopisu čitam.

Vabilu se ne more ustaviti. Hoče me varati.

Vem to in čakam vsako uro.

Ali bo zardela, ko se mi bo zlagala, da hoče zakon prelomiti?

15. avgusta.

Nič se ne sramuje. Kakor kača se mi priljubljuje. V srcu kličem: Čuj zakonolomilka! Čuj lažnjivka.

Moja usta pa vsaki njeni laži pritrjujejo.

Zakaj ne?

Čujem, kako se smeji, ko zapira vrata. Meni se smeji, ko že nad njeno glavo plava meč maščevanja.

Pravi, da odpotuje v topljice, da tam moja sestra Ellen obišče. Ne morem jo spremljati. Če ne bi slutila, kaj da znam!

Nekaj dni še, morebiti le še nekaj ur.

18. avgusta.

Danes se zgodi.

Svoj kovčeg je napolnila. Videl sem, ko je djala vanj rumeno plesno obleko.

Strah La Villette bo danes zopet zahteval svojo žrtev. Uganjke ne bo nihče rešil. Pripravljen sem, da maščujem in da sodim.

(Dalje prihodnjič.)

in kvantajo, kakor to znajo le judovski klafači in pa njih vredni slovenski soc.-demokratski znanstveni posnemovalci. V naši letošnji »Zori« stran 71, pa čitam tole: »Naši listi se nam bodo posušili, ako ne bo dovolj znanstvenikov, ki bi jih zalagali s samoraslimi plodovi svojega duha. »Čas« je še postal dvomesečnik, zakaj, ne vem, vsled preobilice stvarine gotovo ne. Bili so časi, ko so le naši ljudje znanstveno delovali. Danes to ni več tako. Res ne vem, kako to! Saj se vrste naše inteligence množe. Proti znanstvenim listom naših svobodomislecev imamo le »Čas«, ker »Voditelj« je strogo teološki list. V »Času« pa zadnje čase sem res opazoval, da mesto da bi se vrste sotrudnikov množile, se te le krčijo, vsled česar »Čas« res ni več tak, kakršen bi v naših časih moral biti in kakršen bi tudi lahko bil, če bi znanstveno delovanje sposobne moči vzpodbujalo za delo in če bi hotele tudi delati. Politično in socialno delo pač ne odvzema toliko moči, da bi se znanstveno ne moglo bolj delovati, kakor se deluje zdaj, ko, kar dokazujejo zadnje »Časove« številke, znanstveno dela le še dr. Ušeničnik. Ali naj en sam, še tako učen mož, kar je dr. Ušeničnik, tekmuje s celo vrsto znanstveno delujočih svobodomislecev? Nemogoče.

Veseli je lepega dne mi je kratilo nekoliko tudi prerekanje, ki je v nekaterih naših listih zadnje čase nastalo. Ko bi mi ne imeli že svoje stranke, ko bi mi ne imeli že svojih avtonomnih organizacij, bi tako prerekanje, kakor med »Časom« in »Zoro« umeval, tako ga pa res ne. Naravnost po hudičovo delo »Svobodna misel« in drugi listi svobodomiselnih kompanije. Naši res za hvaležnejše delo sposobni ljudje se pa javno na cesti v listih hudičevim našim nasprotnikom v zabavo in v veselje prerekajo o vprašanju mešanih vlog, sledilo bo vprašanje mešanih cerkvenih zborov in morebiti še a nočem biti poreden, ker je vsa ta zadeva taka, da spada v odbor S. K. S. Z. in če treba na glavno skupščino Zveze naših nepolitičnih društev, ne pa na cesto. Ravno to velja še za razna druga nasprotstva, n. pr. glede na nazore o demokraciji, kar bi se moralo rešiti po instancah S. L. S., ne pa v besedičenju po listih. V sporna vprašanja se ne spuščam, dasi znam, da če se bomo še naprej liki otroci kavsali po listih, dovede to z neizprosno logiko do razdora v S. L. S., napravi popolnoma brez potrebe pohujšanja med našimi ljudmi in največji halo našim nasprotnikom.

× × ×

Z boji in s spori nemških krščanskih delavskih organizacij med seboj se mi nismo nikdar pečali, dasi smo jih že leta zasledovali in smo osebno znani znani z nositelji obeh struj. Zato se nam pa zdi jako neprevidno, ker je »Čas« zapisal tale stavek: »Načelno je imela berlinska struja doslej dosti simpatij, tudi simpatije Rima, dasi Rim, upoštevajoč dejanske razmere, tudi nevtralne krščanske organizacije (katoličanov in protestantov) ne obsoja.« Pred leti mi je v Nemčiji nekdo tiste razlike opisaval v Berlinu, čez nekaj dni pa nekdo drugi blizu Kolina. Sta oba zelo znana moža! Mirno sem ju poslušal. Oba sta morebiti mislila, da jima dam prav, a ko sta končala svoje sitnarije, sta čula ta-le odgovor: »Meni se zdi, da je Vaš boj precej podoben tistemu boju, ki so ga nekdanj bili slavni Abderiti za oslovsko senco.« France Prešeren je pesnikoval v časih pametno, in oba tista moža sta sicer napravila zelo dolge obraze, a rekla sta le oba: »O, da bi bilo kmalu tega boja konec. Neznosno je, kadar skupaj pridemo in le smo eden na drugega navezani.« Če Rim res simpatizira z Berlinom, in če je hotel obsoditi strujo krščanskih strokovnih društev, ne vem, to pa vem, kar je o tem med drugim o sporu govoril škof v Paderbornu: Ta dolgoletni boj ni bil nikomur bolj všeč in ni nikomur tako koristil, kakor takozvanim svobodnim strokovnim društvom socialnih demokratov. Priznam, da so načelno važna razmotrivanja v marsikaterem oziru važna vprašanja pojasnila. Čas je pa zdaj že, da se ta spor, ki se mora obžalovati, pozabi in da se brez vsake strasti doseže sporazumljenje. Kolikor je meni ves položaj znan, hvala Bogu, lahko upamo, da se mirno sporazumljenje doseže.

Za kaj se je pa pravzaprav prvotno v Nemčiji šlo? V Nemčiji obstajajo že veliko let sem katoliška delavska društva, v katerih so se zbirali in se katoliški delavci združujejo. Lepa so ta društva in vsaj meni jako ljuba in draga. Marsikako urico sem prežl v sredi katoliških delavcev in njih dušnih voditeljev. Strokovno so se pa tudi katoliški delavci še začetkom devetdesetih let združevali v takozvanih prostih strokovnih zvezah, dokler niso v teh pričeli na površje siliti socialni demokrati. Krščanski delavci so nato iz socialnodemokratskih zvez izstopili in pričeli ustanavljati krščanske strokovne

zveze. Resnici na ljubo se pa mora priznati, in vsak, ki razmere blizu pozna, zna, da so tajniki teh krščanskih strokovnih zvez zelo veliko storili za to, da so bili strokovno organizirani delavci obenem tudi člani katoliških delavskih društev, kakor so tudi in še katoliška delavska društva skrbela za to, da njih člani krščanskim strokovnim zvezam pristopajo. Katoliška delavska društva, zvezana v Zvezi, ki ima svoj sedež v Berlinu, so pa pričela ustanavljati strokovne oddelke za svoje člane, ker so mislili njih voditelji, da ze delavske boje strokovni oddelki sami zase zadoščajo. O načelnih nasprotstvih začetkoma ni bilo niti govora, a enotne katoliške delavske organizacije ni bilo več. Prerekali so se le o obliki organizacije, pozneje se je spor o vprašanju organizacije poostiril. Nemci tam na severu so še bolj trmasti, kakor naši Gorenjci, osebno so se začeli sovražiti, pričeli eden drugemu dokazovati in očitati krivoverstva, eden drugega tožili v Rim. Koliko je še staro sovrašтво med Prusi in Renci učinkovalo, ne preiskujem. Ta spor, kakor je bil začetkoma malenkosten, je koristil le sovražnikom katoličanstva in oslabil moč katoličanov. Kakor sta lepi obe organizaciji in kakor sem vedno občudoval to neumorno delo obeh organizacij, v tej vojski, ki ni lepa, kakor nobena vojska lepa biti ne more, ne z berlinsko, ne z münchen - gladbachsko strujo nisem imel simpatij, ker jih nisem mogel imeti, ker sem znal, da je ta boj, posledica trme in dlakocepije, boj, ki je oslabil katoliške moči bolj, kakor se to splošno priznava, in ki bi se ga bili prav lahko izognili, če bi ne bila trma večja, kakor zdrava pamet.

Zdaj se bratje razdajani v boju približujejo. Vojska sicer še divja, a obe stranki se že umikata. Čez noč se mir ne bo sklenil. Dolgoletne strasti in rane se ne zacelijo hipoma, a zacelijo se in spor se bo pozabil, to nam dokazuje govor škofa v Paderbornu in to nam obeta tudi govor zelo razboritega voditelja krščanskih strokovnih organizacij, tajnika mednarodne zveze krščanskih strokovnih organizacij, Stegerwalda, ki ga je nedavno v Kolinu govoril, v katerem govoru done sicer krepke strune na naslov »Prusom«, a sprave med vojskujočimi se brati ne zametava in si miru želi. Kmalu bomo lahko z obema strujama popolnoma simpatizirali, če da Bog srečo!

Naj bi ob letošnji Veliki noči zapeli naši v bratski vojski se nahajajoči delavski bratje v Nemčiji veselo, zmagoslavno spravno Alelujo! Naj bi pa z letošnjo Alelujo tudi med nami prenehalo tisto neokusno prerekanje, ki nas lahko dovede v ravno tako začetkoma otročje, pozneje pa resne praske v škodo katoliške svete naše stvari, kakor se je to zgodilo v Nemčiji. Žal, da glede na trmo za Nemci dosti ne zaostajamo in smo zelo navajani od pamtívek sem prerekati se za stvari, o katerih nismo vsi ene misli, opravili tam, kamor spadajo: inštanca naših organizacij in naše stranke! Kar smo si sami ustvarili, spoštujmo! Vpoštevajmo!

Veselo Alelujo!

Tobačno delavstvo.

Ljubljano v 12. krajno stopnjo! Poslanec Gostinčar je v 54. seji državnega zbora dne 14. marca 1912. vložil peticijo naših strokovnih organizacij, ki slove:

Visoka zbornica!

Podpisano društvo visoki zbornici predlaga sledečo prošnjo:

Ko so se plače tobačnemu delavstvu vjevale, se je ljubljanska tobačna tvornica uvrstila v III. krajevni razred, 9. krajno stopnjo. Visoka zbornica je pa prišla predlogu odseka državnih uslužbenecv in vlado pozvala, da naj se ljubljanska tobačna tvornica v II. krajni razred, 12. krajno stopnjo uvrsti. Ker vlada tega sklepa visoke zbornice še ni izvedla, prosimo, naj visoka zbornica še nadalje svojo pozornost obrača na to, da se ljubljanska tobačna tvornica premesti tako, kakor je to visoka zbornica sklenila.

Delavske plače po sedanjí razdelitvi (III. krajni razred, 9. krajna stopnja), ne odgovarjajo splošni in posebni krajni draginji v Ljubljani. V ljubljanskem občinskem svetu se je svoj čas v neki seji javno priznalo, da je draginja v Ljubljani še večja, kakor na Dunaju. Cene živil dosega in prekašajo cene življenjskih trgov na Dunaju in v Trstu. Stanovanja so neizmerno draga, ker je ljubljanska občinska uprava ob veliki potresni nesreči napravila napako, da je le hiše z velikimi, dragimi stanovanji gradila, vsled česar so stanarine, osebo delavskih stanovanj, neizmerno poskočile.

Kako nizke da so plače ljubljanskega tobačnega delavstva, nam med mnogimi zgledi tole dokazuje: Delavcem splošne manipulacije v tobačnih tvornicah (V. plačilna stopnja), je pred-

pisana tedenska temeljna plača 16 K 50 v. Dnevno zasluži tak delavec 2 K 35 v. Delavci in dni-narji tvrdke Šarabon pa dobe za primeroma manjše delo poleg prostega stanovanja in hrane 50 K mesečne plače. Pripomnimo, da gre večinoma za ožjenjene delavce. Nadalje še pripomnimo, da se v regulacijskih predpisih navedene temeljne plače kljub večinoma pomnoženemu delu in pocenjeni fabrikaciji po strojnem delu ne izplačujejo, ker je rezervatna dejanska plača precej nižja, kakor pa uradno objavljena.

Z ozirom na navedeno se prosi: Visoka zbornica naj vpliva na to, da se c. kr. tob. tvornica v Ljubljani v smislu sklepa visoke zbornice kmalu v II. krajni razred, 12. plačilno stopnjo uvrsti.

Tudi neverni Tomaž se drzne poizkusiti, ako sliši tako prepričevalne besede, kakor jih beremo v pismu baronice Geramb v Buziás pri Temešvaru. Glasi se: »Ze zdavna sem hotela pisati, in prosim, da se to objavi v časopisih, kako izvrstno služi Fellerjev fluid. Trpela sem jako različne bolečine, trganje, slabosti, glavobol, bolečine v križu, na očeh; odkar pa uporabljam Fellerjev Elza-fluid, sem popolnoma zdrava.« Prepričani smo, da bi bil vsak naših bravcev po kratki poizkušnji zelo hvaležen. Končno je sredstvo tudi, jako poceni, saj velja 12 malih, 6 dvojnatih ali 2 specialnih steklenic le 5 K franko in se dobi pri lekarnarju E. V. Feller v Stubici, Elzatrg, 264 (Hrvat-sko).

Idrijska občinska uprava.

S. L. S. je vložila zopet tri pozive proti naši vzorni mestni upravi in to je povod da nekdo po listih jadikuje kakor pes kadar dobi zaslužen brc. Mi bomo dopisnika samo na kratko zavrnil, ker se dolga polemika ne izplača. Mož najprej trdi, da se v mestnem svetu radi obilih rekurzov že nihče ne spozna; prav umljiva trditve, pa vas že še privadimo da se boste spoznali. I seveda! Po mestu agitirati, na shodih bobnati, škanđale in demonstracije prirejati je lažje, kakor v pisarni sedeti in — delati. Dalje vpraša, kdo je obilih pravnih stroškov kriv? Vaši kronjuristi, ki so tako učeni da povsodi propadejo; edino v tožbi proti tajnikovi odslovitvi ste zmagali, ker smo mi iz usmiljenja molčali in je bila vsa zadeva pravno pomotna. Zato je opazka, da tudi gerent še ni stroškov plačal, smešna, ker gerent ni nikomur nič dolžan, pač pa boste vi pošteno plačali stroške zadnje pritožbe proti proračunu za 1910, pri kateri vas je upravno sodišče zato zavrnilo ker niti do 31 šteti ne znate. Pomislite, ljudje božji! Pravni zastopnik (dr. Novak) naše občine ne ve, da imata gruden in prosinc vsak po 31 dni in zato je tožbo vložil mesto v 60. dneh pa v 61. dan, in na Dunaju so ga zavrnil. Za take igrače naša občina nima denarja, zato boste stroške sami plačali. Tudi znanih 8000 K, ki jih je svoj čas gerent na dan privlekel, boste pošteno povrnili. Naš gospod notar, ki je pri vsem najbolj prizadet, bi to vsoto rad vtaknil med občinske aktivne zaostanke, češ, ker smo vsoto vtaknili v hišo št. 509, je ta stavba tudi toliko več vredna. To pa ni res, ker se vsota ni samo za stavbo porabila in ker tisti »aktivni zaostanki«, ki danes gori pri Sv. Trojici že četrto leto prhne, niti 100 kron niso vredni. — Enako je s pragmatiko. Pri seji meseca prosenca je poročevalec trdil, da je posneta po deželnozborski pragmatiki; mi povemo poročevalcu, da ga je nekdo, ki je tega že vajen, v e d o m a nalagal, ker je nova pragmatika navadno skrpucalo po prejšnji občinski pragmatiki iz leta 1903 od dr. Lapajneti; ta jo je pa od ljubljanskega magistrata prepisal. Magistratna pragmatika je pa v disciplinarnih predpisih tako uzorna, da jo bodo predelali, ker je bilo samo na podlagi tako uzornih predpisov mogoče raznim ljudem nekaznovano take kozle preobračati kakor jih le pri nas znajo. Po tej pragmatiki je mestni uslužbenec lahko svojega predstojnika po časopisih blatil, na shodih obdeloval in po zakonitih gostilnah opravljal. Zato smo pa poskrbeli, da dobi naše mesto pragmatiko, po kateri bodo gotovim ljudem enkrat za vselej peruti pristrižene. — Tudi Didičev hotel vam ni dovolji! Pustite ga vendar ker vam nič ni mar! Vi se gibajte po vaših kletiščih in straniščih, mi se bomo pa po našem hotelu, le škoda ker je premajhen. Večjega pa Didič ni mogel zidati, ker mu je ravno radi Svobodove nagajivosti prostora manjkalo in ker ni imel toliko denarja za trositi, kakor vi v občini. Na prostoru, ki je bil na razpolago sploh ni bilo mogoče boljše zidati in ako ga sedaj »Slovenski Narod« kritikuje, dela iz gole nevoščljivosti, ker liberalci nobenega zidati ne morejo in pa ker Didič ni hotel imeti liberalca za delovodjo. Po liberalni pameti bi moral hotel stati onkraj mostu proti Rožnim ulicam mesto ob glavni cesti. Opazka, da Didiča glava boli, je pa jako umestna; boli ga namreč po tistih 600 K, ki jih je svoj čas za Holinskijeve »nasvete« plačal. — Glede klavnice omenimo samo, da se nikdar ne

Vaše zdravje

dosežete! Vaša slabost in se zopet vrne, ako vporablja pristi Fellerjev fluid z znamko „Elsafluid“. Dvanajstotica za poskušnjo 5 K franko. Izdeluje le lekarnar E. V. Feller v Stubici, Elsatrg 264 (Hrvatsko).

bo zidala, ker se ravno najbolj merodajni vladni krogi liberalnemu projektu najbolj rogajo; ha, ali vam diše tisočaki, pa ne bo nič! Laž je namreč, da bi kdo zahteval novo stavbo; zahteva se samo ureditev zanemarjenih razmer! To se pa doseže tudi v stari klavnici brez škarp in naspov, ker razun »Narodovega« dopisnika nihče v

Idriji nove klavnice ne odobrava. Tudi sklicevanje na razne komisije nič ne pomaga, ker vemo koliko so vredne. Sklepom povemo še to, da se gotovim krogom že povsodi smeja, saj je uprav pred nekaj tedni neki dunajski žid v nemškem dnevniku novo »Žensko gasilno društvo« tako potegnil, kakor le Dunajčani znajo.

Železničar.

Novoletni dar železničarjev. Pod tem naslovom je »Naša Moč« v svoji 9. številki 1. 1. objavila stanarinščino, ki jo je južna železnica uveljavila od 1. januarja 1912 naprej za svoje poduradnike in uslužbence. Veselje nad to pridobitvijo pa se je precej ohladilo, ko so ljudje doznali, da je bila ta regulacija prav nič drugega kakor uslužbencem pesek v oči; trgovcem, obrtnikom in hišnim posestnikom povod k podraženju vsakdanjih potrebščin in stanovanj, za upravo samo pa sredstvo, s katerim hoče zamašiti vsled naravnost škandaloznega gospodarstva nastale finančne luknje. Ko so se leta 1907 vsi uslužbenci železnice po robu po-

stavili, je južna železnica po okrožnici št. 385 A razglasila pogoje, pod katerimi se naj uslužbenci pomirijo, da vrše službo redno naprej. Ista okrožnica je pogodba-postava in uprava bi jo morala vestno spolnjevati, potem še bi bila upravičena, to tudi od uslužbencev zahtevati. Petletna skušnja pa nas uči, da si mora osobe juž. žel. točko za točko zopet le z odločnim nastopom izvojevati. Ista okrožnica vsebuje tudi določilo, da se južna železnica zaveže vsak gnoten napredek uslužbencev privoliti v isti meri in z istim dnem, kakor c. kr. državna železnica. Nešteto slučajev lahko naštejemo, da je juž. žel. to zastavljeno besedo enostavno poržla. Najnovejši tak slučaj pa je regulacijo stanarinščine, kakor nam kaže nastopni izkaz:

kategorija	C. kr. državna železnica					južna železnica				
	višočina stanarinščine od leta									
	1907		1902			1907		1912		
	za Dunaj	za Ljubljano	za Dunaj	za Ljubljano	Izboljšano za	za Dunaj	za Ljubljano	za Dunaj	za Ljubljano	Izboljšano za
	kron na leto									
poduradniki	1000	800	1100	880	80	1000	800	1100	880	80
	800	640	900	720	80	860	688	900	720	32
	700	560	800	640	80	760	608	800	640	32
	600	480	700	560	80	660	528	700	560	32
	500	400	600	480	80	560	448	600	480	33
	400	320	500	400	80	560	448	500	400	ostane staro
uslužbenci	600	480	700	560	80	660	528	700	560	32
	500	400	600	480	80	560	448	600	480	32
	400	320	500	400	80	460	368	500	400	32
	350	280	450	360	80	360	288	450	360	32

Visočina zboljšanja stanarinščine velja za Ljubljano, za druge postaje pa si vsak lahko na podlagi tabele v »Naši Moči« štev. 9 sam zračuna. Na prvi pogled vidimo torej, kako južna železnica pojmuje »v isti meri, kakor državna železnica.« Previdno pa to zboljšanje nima niti imena; ali je to draginjska doklada ali kaj. Da je teh 266 vinarjev na mesec nezadostno za kako zboljšanje bednega stanja večine uslužbencev, je pač samoobsebi umevno, za starost pa nima to prav nobenega pomena, ker se stanarinščina v pokojnino ne všteva. Petina od 3 alne plače, ki pride pri vpokoju vpoštev, ostane pač petina, ali znaša stanarinščina tedaj par vinarjev več ali manj. Uprava južne železnice je napravila torej dvojen profit, prvič je

pritrgala vsakemu uslužbencu nad polovico tega, kar mu je bila po okrožnici 385/A iz leta 1907 dati dolžna, drmglič pa si prihrani prispevke k penzijskemu skladu, katere bi morala plačevati, ako bi bila povišala stalne plače. Naša dolžnost je torej, da se čim tesneje združujemo v močno armado in nastopimo odločno v bran proti takim nasiljem. Našim ljudskim zastopnikom pa polagamo na srce, da se zavzamejo i za nas železničarje in se vselej in povsod zavedajo, da je železničar tudi važno sredstvo za povzdigo kulture. Gospodje, ki imajo priliko in moč, pa tudi dolžnost, da izruvajo tisti plevel, ki zatira razvoj koristnih rastlin, nam naj stoje naklonjeno ob strani, da ne podležemo brezsrčnemu izkoriščevanju.

Okno v svet.

ŠVICA ZA ZAVAROVANJE.

Dne 4. februarja 1912 je odločevala Švica o bolniškem in nezgodnem zavarovanju. Z 286.991 da-glasovi proti 239.494 ne-glasovom se je postava sprejela. Še leta 1900 je glasovalo proti postavi 341.914, za njo pa le 148.035 glasov. Postava se je sprejela po hudem, ostrem boju in je srečno prirojena potrebam delavstva v mestu in na deželi in se ozira na lastnosti švicarskega ljudstva. Industrijski kantoni Curih, Glarus, Solothurn, Baselstadt, Aargau, so se za postavo izjavljali. Čudno se je le zdelo, ker je v kantonu St. Gallen veliko ljudi proti glasovalo. Šest kantonov je glasovalo proti, ker v teh kantonih samoljubje prevladuje. Sovražniki zavarovanja so proti postavi z vso silo agitirali. Oklici in letaki so preplavljali prebivalstvo. V najoddaljenejšo pastirsko kočjo so našli sovražniki zavarovanja pot s svojimi letaki; ki so si zelo nasprotovali. Kmete so proti delavcem hujskali, delavce na proti kmetom. Podjetniki so strašili, kakšne žrtve da jih bo zavarovanje veljalo, železničarje so pa hujskali, da bodo po novi postavi oškodovani, češ, da jim sedanja jamstvena postava boljkoristi. Agitatorji proti

zavarovanju so se vseh shodov udeležili, na katerih se je za zavarovanje nastopilo. Od moža do moža so nasprotniki proti postavi agitirali. Bogataši so res vse storili, da strmoglavijo postavo. Izdali so velikanske vsote, samo da si dobiček na škodo delavstva še naprej zagotove. Zdravniki so malone vsi postavi nasprotovali, odvetnikov je bilo le malo, ki so se za postavo nastopiti upali, ker so se bali, da se bogataši tako maščujejo, da se jih bodo ogibali. Strastno so agitirali proti postavi tvorničarji in banke. Takozvano svobodomiselnost časopisje je dvorezno vlogo igralo. Veliko liberalnih listov je na prvih dveh straneh objavljalo članke, ki so se za zavarovanje zavzemali, na zadnjih straneh med inserati so pa objavljali take inserate, ki so postavu smešili in jo zaničevali.

Če bi bili nasprotniki postave zmagali, bi bili v Švici vsako socialno postavodajo onemogočili. Akcijske družbe bi bile z velikim ljudskim štetjem vsak socialen poizkus na postavodajnem polju onemogočili.

Zmaga delavstvu prijazne postave je pa odstranila to nevarnost. Nova postava brezdvomno v Švici zavest skupne samopomoči dvigne. Opazilo se je ob agitaciji, da socialna zavest med Švicarji peša. V devetdesetih letih

je še vse socialno mislilo, zdaj se je pa opazilo, da so o socialnih vprašanjih slabo poučeni ne samo delavski in srednji stan, marveč tudi akademsko izobraženi ljudje.

V Švici je ljudska zavest zmagala. Kako pa pri nas? Ej, glede na socialno zavest tudi v Avstriji ni vse tako, kakor bi moralo biti. Koliko časa se že zahteva, da naj bi se skrbelo na naše največje revče izseljence, a dozda se še ni nič storilo. Socialno zavarovanje tudi strašno počasi napreduje. In protikartelna postavodaja? Tam za ministri pa stoji bogataš in povzroči, da se za delavstvo v Avstriji nič ne stori.

PROPAD JUDOVSTVA.

Dr. Feliks Theilhaber je spisal knjigo, ki se peča s propadom osobito nemških judov. Sedanji judje bijejo hud boj, da se vzdrže. Judov dandanes več ne preganjajo, protijudovsko gibanje judom ni škodilo, a judovsko pleme jako peša. Dr. Theilhaber naravnost trdi, da se nemško judovstvo samo več ne množi. Sicer, kadar ljudi splošno štejejo, tudi vedno nekoliko več judov naštejejo, a število pomnože tisti judje, ki se v Nemčijo naselijo. Poljski judje se selijo po zapadnih deželah, v Berlin, na Dunaj in v druga mesta, zato pa po manjših krajih število judov pada. To pa škoduje potomstvu. Judje na deželi imajo veliko otrok, ki so zdravi in ki so vedno ojačevali judovske naselbine po mestih. Velikomestno življenje je pa grob judovskih verskih, narodnih in bioloških lastnosti. Nekdanji verni jud je svoje stroge postave in navade opustil, pa se je v mestu naselil. Stari judovski običaji so jude kot narod vzdržali. Po mestih se pa dajo judje krstifi, ženijo se z nejudi in se spoje z narodi, med katerimi žive. Velikomestno življenje tudi jude ugonablja. Izberejo si najrajši trgovinske posle, ki jim ubijejo telo, duh in živce. Povsem se judinje popolnoma pomehkužijo. Prejšnje čase so imele judinje veliko otrok, dandanes pa »zlikane«, prosvitljene judinje otrok več ne marajo. Dr. Theilhaber zato sodi, da bodo judje popolnoma propadli. Med judi se množi tudi število umobolnih, spolne bolezni so med judi nekaj vsakdanjega, tudi samoumori se med judi zelo množe. Končno še pripomnimo, da je dr. Theilhaber sam jud in da se zato ne more trditi, da bi bil judom sovražen.

Varstvo otrok v Londonu.

V Londonu so uredili delo otrok. Določili so, da šolski učenci, ki še niso 14. leta dopolnili, ne smejo ob šolskih dneh pred pol 7. uro zjutraj in pol 7. uro zvečer delati in da ne smejo več ko tri ure dnevno delati. Ob dneh, ko ni šole, se pa ne smejo za delo uporabljati pred pol 7. uro zjutraj in po 9. uri zvečer. Ob nedeljah smejo otroke uporabljati kvečjemu tri ure med sedmo uro zjutraj in eno uro popoldne. Prepovedali so pa delati otrokom, ki še niso 14 let stari po brivnicah in dekleta do 16. leta po cestah.

DOPISNIKOM!

Radi praznikov smo list že v torek morali zaključiti in smo mogli zato le tiste dopise objaviti, ki smo jih dobili v torek. Veselo Velikonoč! Uredništvo.

Splošna priljubljenost

preizkušenega : Franckovega : kavinega pridatka * pripisati je njegovi nedosežni izdatnosti v jedru, okusu in barvi.

* s kavinim mlinčkom

**Najboljša, najsigurnejša
prilika za štedenje!**

Denarni promet
I. 1910. čez 87 milijonov K.
Stanje vlog čez 21 milijonov K.
Lastna glavnica
■ K 608.996.84. ■

Ljudska
posojilnica

registr. zadruga z neomejenim zavezo
Miklošičeva cesta 6
pritličje v lastni hiši nasproti
hotela „Union“ za franč. cerkvijo
prejema

hranilne vloge

vsak delavnik od 8. ure zjutraj do 1 ure
pop. ter jih obrestuje **4 1/2 %** brez
po kakega odbitka,
tako da prejme vložnik od vsakih
100 kron čistih 4.50 na leto.
Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da
bi se njih obrestovanje kaj prekinilo. Za nalaganje po
pošti so poštno-hranilnične položnice na razpolago.

Fran Povše, komercialni svetnik, vodja, gra-
ščak, drž. in dež. posl. predsednik; **Josip Šiška**,
stolni kanonik, podpred.; Odborniki: **Anton**
Belec, posest., podj. in trg. v št. Vidu n. Lj.; **Dr.**
Josip Dermastia; **Anton Kobi**, pos. in trg., Breg
pri Borovni; **Karol Kauschegg**, velepos. v Ljub-
ljani; **Matija Kolar**, stolni dekan v Ljubljani;
Ivan Kregar, svetnik trg. in obrt. zbor. in hišni
posest. v Ljubljani; **Fran Leskovic**, hišni posest.
in blag. „Ljudske posojil.“; **Ivan Pollak ml.**, tov.;
Karol Pollak, tovarnar in posestnik v Ljubljani;
Gregor Šlibar, župnik v Rudniku.

Priporočajte povsod „Našo Moč“!

Potniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in
zanesljivo potovati naj se obrnejo
na **Simona Kmetetka**
v Ljubljani Kolodvorske ulice 20.
Kakovostna Pojasnila daje se brezplačno.

Priporočamo domačo trgovino z oblekami
Maček & Komp.
Franca Josipa cesta št. 3.
Založniki c. kr. priv. južne železnice.
Solidna postrežba! Znižane cene!

Bogata zaloga ženskih ročnih del in
zraven spadajočih potrebščin.

F. Meršol, LJUBLJANA
Mestni trg št. 18.
Trgovina z modnim in drobnim blagom.
Velika izber vezenin, čipk, rokavic, nogavico,
otroške obleke in perila, pasov, predpasnikov,
žepnih robcev, ovratnikov, zavratnic, volne,
bombaža, sukanca itd.

Predtiskanje in vezenje monogramov
in vsakovrstnih drugih risb.

ANT. BAJEC, Ljubljana

cvetlični salon p. Trančo 2, vrtnarija Tržaška c. 34
izdeluje šopke, vence, trakove z napisi. To-
varniška zaloga vencev, prepariranih in
umetnih rastlin in cvetlic.
Zunanja naročila z obratno pošto. Brzjavi: Bajec, Ljubljana

Gričar & Mejač

Ljubljana, Prešernova ulica 9

priporočata svojo največjo zalogo
izgotovljenih oblek za gospode, dečke
in otroke.

Novosti v konfekciji za dame.

I. VECCHIET

urar in draguljar, Ljubljana

Šelenburgova ulica 7, nasproti glavne
pošte.

Sprejema popravila, izvršuje zlatarska dela
po naročilu. Kupuje ali zamenja z novimi
predmeti staro zlato in srebro, brilante, dija-
mante in druge bisere. — Zaloga precizij-
skih žepnih ur. — Postrežba točna in solidna.

**Dežnike in
solnčnike**
domačega izdelka

najboljše kakovosti, pri-
poročata po najnižji ceni
slavnemu občinstvu

Josip Vidmar, tovarna dežnikov, Ljubljana Pred škofijo št. 19.
— Stari trg št. 4. — Prešernova ulica št. 4.
Popravila se izvršujejo točno in ceno.

Iv. Buggenig, sodarski mojster
Ljubljana, Cesta
na Rudolfovo že-
leznico št. 5.

Priporočata svojo veliko sodov. Prevezata tudi vsa v
zalogo vsakovrstnih sodov. njegovo stroko spada-
joča dela po najnižjih cenah. Solidno delo. Točna postrežba.

Ivan Jax in sin v Ljubljani,
Dunajska cesta 17

priporočata svojo bogato zalogo raznovrstnih

**voznih koles in
šivalnih strojev**

za rodbino in obrt.

A. Lukič
Slovenska
konfekcijska trgovina
za gospode, dame, dečke, deklice.
Ljubljana
Pred škofijo 19.

Lekarna „Pri Kroni“ Mr. Ph. A. Bohinc
Ljubljana, Rimska cesta št. 24.

Priporočajo se sledeča zdravila:
Balzam proti želodčnim bolečinam, steklenica 20 v.
Kaplje za želodec, izvrstno, krepljivo in slast do jedi pospe-
šujoče sredstvo, steklenica 40 v.
Kaplje zoper želodčni krč, steklenica 50 v.
Posipalni prašek, proti ognjivanju otrok in proti potenju nog,
steklenica 50 v.
Ribe olje, steklenica 1 krono in 2 kroni.
Salicilni kolodij, za odstranitev kurjih oces in trde kože, ste-
klenica 70 v.
„Sladin“ za otroke škatlja 50 v.
Tinktura za želodec, odvajalno in želodec krepljivo sredstvo
steklenica 20 v.
Trpotčev sok, izvrstni pripomoček proti kašlju, stekl. 1 krono.
Železnato vino, steklenica 2 kroni 60 v. in 4 krono 80 v.

A. Žibert, Ljubljana

Prešernova ulica

:: priporočata svojo ::

veliko zalogo čevljev

:: domačega izdelka ::

**Agitirajte za naše časopise, po-
sebno za del. list „Našo Moč“.**

Pozor slovenska delavska društva!

Kupujte svoje potrebščine pri znani in pri-
poročljivi domači manufakturni trgovini

JANKO ČEŠNIK

(Pri Češniku) LJUBLJANA

Lingarjeva ulica - Štirarjeva ulica

v kateri dobite vedno v veliki izbi naj-
novejše blago za ženske in moška oblačila.

Postrežba poštena in zanesljiva.

Edina in najkrajša črta v Ameriko!

Samo 6 dni!

**Havre
New-York**

francoska prekomorska družba

Veljavne vožne liste (Sifkarte) za francosko linijo čez Havre,
ter liste za povratek iz Amerike v domovino in brezplačna
pojasnila. **ED. ŠMARD**

oblastveno potrjena potovalna pisarna v Ljubljani, Dunajska
cesta št. 18 v novi hiši „Kmetke posojilnice“ nasproti gostilne
pri „Figovcu“.

**Spominjajte se pri vseh prireditvah,
pri vseh veselih in žalostnih dogod-
kih „Slovenske Straže!“**

TEOP. KORN

pokrivalec streh in klepar, vpeljalec strelododov ter instalater
vodovodov, LJUBLJANA, POLJANSKA CESTA 8.

Priporočata se za izvrševanje vsakršnih kleparskih del ter pokrivanje
streh z angleškim, francoskim in tuzemskim škrljem z asbest-ce-
mentnim škrljem (Eternit) patent Hetschek z izbočno in ploščnato
opeko, lesno-cementno in strešno opeko. Vsa stavbna in galan-
terijska kleparska dela v priznani solidni izvršitvi.